

Gdańsk, 25 maja 2026

dr hab. Łucja Bieleninik, prof. UG

Instytut Psychologii WNS

Uniwersytetu Gdańskiego

Ocena osiągnięcia naukowego oraz dorobku naukowego, dydaktycznego i organizacyjnego

Pani dr Małgorzaty Barbary Wójtowicz-Szefler

1. Podstawa formalna oceny

Ocena została sporządzona na podstawie art. 221 Ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. z 2024 r., poz. 1571 z późn. zm.), w związku z Uchwałą Rady Dziedziny Nauk Społecznych Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy z dnia 14.04.2026 r. o powołaniu mnie na recenzenta oraz członka komisji habilitacyjnej w postępowaniu o nadanie Pani dr Małgorzacie Wójtowicz-Szefler stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie psychologia.

Podstawę sporządzenia niniejszej opinii stanowiły przygotowane przez Panią dr Małgorzatę Wójtowicz-Szefler: 1) autoreferat, 2) wykaz osiągnięć naukowych, 3) wyselekcjonowane i dostarczone przez Habilitantkę oryginały monografii autorskich.

2. Podstawowe dane o Kandydatce

Pani dr Małgorzata Wójtowicz-Szefler ukończyła studia magisterskie z psychologii na Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu w 1994 r., a w 2003 r. uzyskała stopień doktora nauk humanistycznych w zakresie psychologii w Akademii Bydgoskiej im. Kazimierza Wielkiego (obecnie Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy). W trakcie kariery zawodowej systematycznie podnosiła swoje kwalifikacje, uczestnicząc w licznych kursach i szkoleniach specjalistycznych (łącznie ukończyła 75 kursów i szkoleń). Aktywność ta obejmowała rozwój kompetencji diagnostycznych i terapeutycznych w pracy z dziećmi i rodzinami, doskonalenie warsztatu badawczego oraz unowocześnianie metod dydaktycznych. Ponadto zrealizowała studia podyplomowe „Wczesne wspomaganie rozwoju dziecka i wczesna interwencja z wykorzystaniem metod neuropsychologicznych” (2016) oraz „Integracja sensoryczna SI” (2019).

Habilitantka realizowała swoją karierę akademicką w sposób ciągły i systematyczny, przechodząc kolejne etapy rozwoju zawodowego w strukturach uczelni wyższych. W latach 1995-2003 była zatrudniona na stanowisku asystenta w Katedrze Psychologii Rozwoju Człowieka Wydziału Pedagogicznego Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Bydgoszczy (od 2000 r. w Zakładzie Psychologii

Rozwoju Człowieka Akademii Bydgoskiej im. Kazimierza Wielkiego), następnie w latach 2003-2019 pełniła funkcję adiunkta w Zakładzie Psychologii Rozwoju Człowieka Akademii Bydgoskiej im. Kazimierza Wielkiego (od 2005 r. - Instytut Psychologii Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy). W kolejnych latach jej ścieżka zawodowa obejmowała stanowisko adiunkta dydaktycznego w Katedrze Psychologii Ogólnej i Rozwoju Człowieka Wydziału Psychologii UKW (2019-2021), następnie starszego wykładowcy (2021-2022), a od 2022 r. do chwili obecnej adiunkta badawczo-dydaktycznego w tej samej katedrze. Równolegle od 2017 r. do chwili obecnej pełni funkcję kierownika Pracowni Badań nad Dzieckiem w Centrum Pomocy Psychologicznej przy Wydziale Psychologii UKW w Bydgoszczy.

3. Ocena osiągnięcia naukowego wskazanego we wniosku (stanowiącego znaczny wkład w rozwój dyscypliny naukowej)

Główne osiągnięcie naukowe, stanowiące podstawę ubiegania się o nadanie stopnia doktora habilitowanego, ma postać monografii autorskiej pt. *„Wcześnieństwo. Holistyczny model wsparcia rodziny”*, opublikowanej w 2025 r. przez Wydawnictwo Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy zrecenzowanej przez prof. dr hab. Grażynę Kmitę i dra hab. Grzegorza Ludwikowskiego, prof. Collegium Medicum UMK. Tematyka pracy jest niezwykle istotna i aktualna, zwłaszcza wobec faktu, że każdego roku na świecie rodzi się około 15 milionów wcześniaków. Wcześnieństwo stanowi bowiem nie tylko poważny problem medyczny, ale również psychologiczny, społeczny i emocjonalny, wpływający zarówno na dziecko, jak i cały system rodzinny. Podjęcie przez Habilitantkę problematyki wsparcia rodziny świadczy o dostrzeganiu złożoności tego zjawiska oraz potrzebie holistycznego, całościowego podejścia do opieki nad dzieckiem i jego najbliższym otoczeniem. Monografia składa się z czterech rozdziałów, dwóch teoretycznych i dwóch empirycznych, zakończonych rekomendacjami praktycznymi, co świadczy o dużej świadomości aplikacyjnego wymiaru prowadzonych badań.

W rozdziale pierwszym Habilitantka w sposób uporządkowany i kompetentny przedstawia definicje, klasyfikację, przyczyny oraz epidemiologię wcześniactwa, a także omawia jego medyczne i psychologiczne konsekwencje rozwojowe. Na szczególne podkreślenie zasługuje umiejętność ukazania zróżnicowanych trajektorii rozwoju dzieci urodzonych przedwcześnie oraz odejście od wyłącznie medycznego ujmowania problemu na rzecz perspektywy biopsychospołecznej, akcentującej potencjał dziecka i znaczenie czynników środowiskowych w planowaniu skutecznego wsparcia.

W rozdziale drugim Habilitantka wykazuje się dużą erudycją oraz bardzo dobrą orientacją w literaturze przedmiotu, prezentując rodzinę wcześniaka jako system adaptacji i wsparcia. Umiejętnie integruje różnorodne koncepcje dotyczące stresu, strategii radzenia sobie oraz zasobów pomocowych, tworząc spójną i wielowymiarową analizę funkcjonowania rodziny w sytuacji narodzin dziecka przedwcześnie urodzonego. Na szczególne uznanie zasługuje zdolność syntetyzowania wielu perspektyw teoretycznych oraz ukazanie problematyki wsparcia w sposób holistyczny, z uwzględnieniem zarówno obciążeń, jak i potencjału adaptacyjnego rodziny.

Rozdział trzeci prezentuje metodologię badań własnych, obejmującą opis próby, procedury badawczej, zastosowanych narzędzi oraz sposobów analizy danych. Habilitantka analizuje zależności między wsparciem społecznym, stresem rodzicielskim, strategiami radzenia sobie i kompetencjami rodzicielskimi, uwzględniając zarówno rolę wsparcia jako czynnika moderującego, jak i wybrane zmienne socjodemograficzne. Na szczególne uznanie zasługuje solidne osadzenie badań w klasycznych i wzajemnie uzupełniających się modelach teoretycznych dotyczących stresu (model poznawczo-transakcyjny Richarda S. Lazarusa i Susan Folkman oraz model stresu rodzicielskiego Richarda R. Abidina), wsparcia społecznego (teoria Sheldona Cohena i Thomasa Willsa) oraz funkcjonowania rodziny w ujęciu systemowym (teoria systemów ekologicznych Uriego Bronfenbrennera). Habilitantka umiejętnie integruje te perspektywy, osadzając autorski model także w założeniach transakcyjnych Arnolda Sameroffa, podkreślających dwukierunkowy charakter relacji rodzic - dziecko. Świadczy to o dojrzałości naukowej, umiejętności krytycznej analizy literatury oraz zdolności formułowania problemów badawczych o dużym znaczeniu zarówno teoretycznym, jak i praktycznym.

Celem badań było określenie zależności między wsparciem udzielanym rodzicom wcześniaków a poziomem stresu rodzicielskiego, strategiami radzenia sobie oraz kompetencjami rodzicielskimi w opiece nad dzieckiem urodzonym przedwcześnie. Projekt miał charakter ilościowy, uzupełniony analizami jakościowymi zamieszczonymi w aneksie. Badania zostały przeprowadzone zgodnie z zasadami dobrej praktyki badawczej i uzyskały zgodę komisji etycznej. Dane zbierano od stycznia do kwietnia 2025 roku. Do analiz włączono 208 spośród 246 rekrutowanych rodziców dzieci przedwcześnie urodzonych we wczesnym dzieciństwie (1.-4. rok życia), w tym 129 kobiet i 79 mężczyzn. Choć próba miała charakter celowy i niereprezentatywny, jej struktura umożliwiła wartościowe porównania między grupami różniącymi się stopniem wcześniactwa oraz cechami socjodemograficznymi. Rekrutację prowadzono zarówno w placówkach specjalistycznych, jak i organizacjach wspierających rodziny wcześniaków.

W pracy wykorzystano zestaw standaryzowanych narzędzi do pomiaru wsparcia społecznego (WSSWS), stresu rodzicielskiego (PSI-4-SF), strategii radzenia sobie (Mini-COPE) oraz kompetencji rodzicielskich (TKR), a także autorski Kwestionariusz historii wcześniaka. Narzędzie to stanowi cenny wkład metodologiczny, integrując dane medyczne, rozwojowe i środowiskowe z subiektywną oceną wsparcia instytucjonalnego rodzin dzieci przedwcześnie urodzonych. Jego opracowanie oraz wstępna weryfikacja psychometryczna podnoszą zarówno wartość poznawczą, jak i aplikacyjną badań. Za szczególnie wartościową uważam możliwość dalszego wykorzystania tego narzędzia w kolejnych projektach badawczych; rekomendowałabym jego zamieszczenie w repozytorium OSF.

Habilitantka w sposób uporządkowany prowadzi analizy: od określenia podstawowych zależności między zmiennymi po bardziej zaawansowane modele moderacyjne, uwzględniające wsparcie społeczne i wybrane zmienne socjodemograficzne. Pozwoliło to trafnie uchwycić mechanizmy funkcjonowania rodziny wcześniaka w kontekście stresu. Wyniki analiz korelacyjnych i regresyjnych jednoznacznie wskazały, że wyższe ryzyko zdrowotne dziecka wiąże się z wyższym poziomem stresu rodzicielskiego we wszystkich jego wymiarach. Bardzo wysoko oceniam uwzględnienie perspektywy rozwojowej, która pozwoliła ukazać dynamiczny charakter stresu

rodziców wcześniaków oraz zmienność obciążeń zależnie od wieku dziecka. Na uwagę zasługuje również precyzyjne wyodrębnienie dominujących obszarów stresu na kolejnych etapach rozwoju dziecka, co znacząco zwiększa wartość interpretacyjną uzyskanych wyników.

Kolejne analizy wykazały, że wyższy poziom stresu rodzicielskiego wiąże się z ograniczeniem strategii adaptacyjnych, nasileniem strategii unikowych, obniżeniem kompetencji rodzicielskich oraz częstszym występowaniem zachowań niekompetentnych, takich jak nadopiekuńczość, bezradność czy rygorizm. Wyniki te trafnie podkreślają potrzebę działań ukierunkowanych na redukcję stresu i wzmacnianie regulacji emocjonalnej rodziców wcześniaków. Szczególnie wysoko oceniam przeprowadzone analizy moderacji, które wykazały częściowe potwierdzenie buforowej roli wsparcia społecznego. Wsparcie osłabiało negatywny związek między stresem rodzicielskim a stosowaniem strategii adaptacyjnych, natomiast nie wpływało istotnie na relację stresu z kompetencjami rodzicielskimi oraz strategiami nieadaptacyjnymi. Wyniki te wskazują na selektywny charakter działania wsparcia społecznego, szczególnie istotny w obszarze radzenia sobie ze stresem.

Na uwagę zasługuje również ukazanie zróżnicowanej roli poszczególnych źródeł wsparcia społecznego. Wsparcie bliskich pełniło istotną funkcję buforującą w zakresie strategii radzenia sobie, podczas gdy wsparcie instytucjonalne nie wykazywało podobnego efektu. Podkreśla to znaczenie jakości, dostępności i subiektywnej oceny otrzymywanej pomocy. Jednocześnie Habilitantka trafnie wykazała, że zmienne socjodemograficzne odgrywają ograniczoną rolę w funkcjonowaniu rodziców wcześniaków, a kluczowe znaczenie mają etap rozwoju dziecka oraz psychologiczne mechanizmy reagowania na stres.

Na szczególne uznanie zasługuje również bogata i dojrzała dyskusja wyników zawarta w rozdziale czwartym, w której Habilitantka umiejętnie odnosi uzyskane rezultaty do badań zarówno polskich, jak i światowych. Mocną stroną monografii jest konsekwentne osadzenie analiz empirycznych w aktualnej literaturze przedmiotu, co wzmacnia wiarygodność wniosków oraz pozwala na spójne powiązanie danych badawczych z wiedzą teoretyczną. Za szczególnie wartościowe osiągnięcie o dużym potencjale wdrożeniowym uznaję także opracowanie autorskiego, wielopoziomowego modelu rekomendacji praktycznych, osadzonego w ekologicznym ujęciu rozwoju Uriego Bronfenbrennera. Model obejmuje spójny system działań realizowanych na poziomie mikro-, mezo-, egzo-, makro- i chronosystemu, integrując zarówno bezpośrednie wsparcie dziecka i jego rodziny, jak i rozwiązania instytucjonalne oraz systemowe, uwzględniające ciągłość oddziaływań w czasie. Na podkreślenie zasługuje silne zakotwiczenie modelu w materiale empirycznym, ponieważ rekomendacje wynikają bezpośrednio z przeprowadzonych badań ilościowych i jakościowych. Nadaje to proponowanym rozwiązaniom wysoki poziom trafności, użyteczności praktycznej i wiarygodności aplikacyjnej. Opracowany przez Habilitantkę model stanowi oryginalną, dobrze uzasadnioną i wartościową propozycję porządkującą działania pomocowe wobec rodzin dzieci przedwcześnie urodzonych. Integruje on perspektywę kliniczną, instytucjonalną i systemową, a jednocześnie skutecznie przekłada wyniki badań naukowych na rozwiązania w projektowaniu interwencji oraz polityk wsparcia.

Habilitantka dostrzega ograniczenia własnych badań, co świadczy o jej dojrzałości naukowej, krytycznym podejściu do prowadzonych analiz oraz wysokiej świadomości metodologicznej. Z dużą

przyjemnością widziałabym kontynuację podjętej przez Habilitantkę problematyki w kierunku, który sama trafnie wskazuje, ponieważ przedstawione wyniki otwierają szerokie perspektywy dalszych, pogłębionych analiz nad funkcjonowaniem rodzin dzieci przedwcześnie urodzonych. Cennym rozszerzeniem projektu mogłoby być także włączenie obiektywnej oceny rozwoju dziecka prowadzonej przez psychologa, co zwiększyłoby wartość diagnostyczną badań i pozwoliło zweryfikować, w jakim stopniu jakość funkcjonowania rodziny oraz poziom wsparcia przekładają się na rzeczywiste efekty i potrzeby rozwojowe dziecka.

Konkludując, podjęcie tej problematyki przez Habilitantkę podkreśla, że wcześniactwo nie oznacza wyłącznie przedwczesnych narodzin dziecka, lecz wiąże się również z koniecznością wcześniejszego wejścia rodziców w wymagającą rolę opiekunów dziecka z grupy ryzyka, często bez pełnej gotowości emocjonalnej i adaptacyjnej do sprostania tej sytuacji. Chociaż wcześniej badacze zwracali już uwagę na „przedwczesne narodziny rodziców” w kontekście wcześniactwa (np. dr hab. Magdalena Chrzan-Dętkoś, czy dr Agnieszka Pacak), to nadal stosunkowo niewiele miejsca poświęca się temu doświadczeniu. Konsekwencje wcześniactwa wykraczają poza obszar zdrowotny i rozwojowy dziecka, obejmując również długotrwałe obciążenia psychiczne, emocjonalne i adaptacyjne całego systemu rodzinnego, co uzasadnia potrzebę wielopoziomowego i systemowego wsparcia. Habilitantka wykazała, że funkcjonowanie rodziców wcześniaków pozostaje w ścisłym związku nie tylko ze stanem zdrowia dziecka, ale przede wszystkim z poziomem subiektywnie odczuwanego stresu, jakością relacji rodzic - dziecko, strategiami radzenia sobie oraz dostępnością wsparcia społecznego. Czynniki te tworzą dynamiczny układ zależności wpływający zarówno na kompetencje rodzicielskie, jak i nasilenie zachowań nieadaptacyjnych, takich jak nadopiekuńczość czy bezradność. Szczególną wartość monografii stanowi opracowanie spójnej koncepcji teoretycznej integrującej różne podejścia badawcze w ramach jednego modelu wyjaśniającego oraz empiryczna weryfikacja kluczowych zależności w badaniach własnych. Efektem tych prac jest autorski, holistyczny model wsparcia rodziny wcześniaka, stanowiący oryginalny i znaczący wkład w rozwój psychologii rozwojowej, psychologii rodziny oraz szerzej - dyscypliny psychologii w Polsce. Praca ma wyraźnie teoretyczno-aplikacyjny charakter, ponieważ łączy rozwój wiedzy naukowej dotyczącej funkcjonowania rodzin dzieci przedwcześnie urodzonych z formułowaniem praktycznych rekomendacji odnoszących się do indywidualizacji wsparcia, budowania relacji zaufania oraz zwiększania dostępności i adekwatności systemów pomocowych. Uzyskane wyniki w istotny sposób poszerzają wiedzę na temat psychospołecznego funkcjonowania rodzin dzieci urodzonych przedwcześnie i mają duży potencjał aplikacyjny.

4. Ocena dorobku dopełniającego główne osiągnięcie naukowe

Dr Wójtowicz-Szeffler jest autorką/współautorką 69 pozycji naukowych obejmujących: 5 monografii autorskich (wydanych w wydawnictwach UKW i Difin), 3 monografie współredagowane, 3 monografie współautorskie, 10 rozdziałów w monografiach naukowych, 21 artykułów naukowych. Nieliczne artykuły naukowe ukazały się w zagranicznych czasopismach indeksowanych np. w bazie Scopus, jak *Frontiers in Public Health* czy *Polish Psychological Bulletin*. Jednocześnie należy zauważyć ograniczoną widoczność dorobku Habilitantki w międzynarodowym obiegu naukowym, przejawiającą się brakiem profili w bazach Scopus i Web of Science. Chociaż o wartości naukowej osiągnięcia nie

decydują wskaźniki bibliometryczne ani inne parametry naukometryczne, to bez wątpienia stanowią one miernik rozpoznawalności. Analizując dorobek Habilitantki, należy zauważyć, że sumaryczny IF wynosi 6,4, a łączna punktacja ministerialna szacowana jest na 925,497 punktów, co, choć nie stanowi wartości wysokich w sensie porównawczym, to pozostaje adekwatne do profilu badań i nie umniejsza istotnego wkładu Habilitantki w rozwój dyscypliny. Współcześnie wielu naukowców koncentruje się przede wszystkim na publikowaniu w języku angielskim, co jest zrozumiałe z perspektywy umiędzynarodowienia nauki i wymogów ewaluacyjnych, jednak równie ważny pozostaje transfer wiedzy do polskiego środowiska akademickiego, edukacyjnego i praktycznego. Publikacje w języku polskim umożliwiają bowiem upowszechnianie aktualnej wiedzy wśród specjalistów pracujących bezpośrednio z dzieckiem i rodziną, studentów oraz praktyków, którzy nie zawsze korzystają z literatury obcojęzycznej, dzięki czemu dorobek naukowy zyskuje realny wymiar społeczny i edukacyjny. Na podkreślenie zasługuje także spójność tematyczna prowadzonych badań, ich społeczne znaczenie oraz wyraźna dojrzałość naukowa, kształtowana stopniowo już od okresu studiów psychologicznych i konsekwentnie rozwijana.

Habilitantka po uzyskaniu stopnia doktora (od 2003 roku) wykazała się dorobkiem naukowym skoncentrowanym wokół dwóch obszarów badawczych: diagnozowania rozwoju oraz wspomagania rozwoju dziecka i jego rodziny. Ze względu na złożoność i zakres tej problematyki zostaną one omówione odrębnie, zgodnie z kolejnością przyjętą w autoreferacie, przy czym przywołuję jedynie te osiągnięcia, które w mojej opinii mają szczególnie istotne znaczenie naukowe i praktyczne oraz są powiązane z osiągnięciem naukowym wskazanym we wniosku.

4.1 Diagnozowanie rozwoju

Wypracowany przez Habilitantkę dorobek po uzyskaniu stopnia doktora cechuje się wyraźną ciągłością oraz konsekwentnym rozwijaniem podejścia procesualnego w diagnozie, początkowo w obszarze funkcjonowania poznawczego, a następnie w odniesieniu do całościowej diagnostyki rozwoju małego dziecka. Szczególne znaczenie ma połączenie refleksji teoretycznej z doświadczeniem praktycznym i dydaktycznym Habilitantki, co doprowadziło do sformułowania spójnego i dojrzałego modelu myślenia diagnostycznego, osadzonego w ujęciu procesowym i kontekstowym.

W moim przekonaniu na szczególną uwagę zasługuje seria monografii pt. *“Diagnozowanie rozwoju małego dziecka”* (część 1 - 2018, Wydawnictwo Difin, oraz część 2 - 2020, Wydawnictwo Difin), która stanowi odpowiedź na istotną lukę w obszarze wczesnej diagnostyki, integrując perspektywę teoretyczną i praktyczną oraz porządkując proces diagnostyczny w sposób adekwatny do realiów pracy specjalistów w Polsce. Bez wątpienia recenzowane podręczniki mogą, a nawet powinny być wykorzystywane w procesie kształcenia studentów podczas zajęć z zakresu diagnostyki rozwoju małego dziecka. Bardzo doceniam zawarte w nich praktyczne aspekty diagnozy, m.in. schemat wywiadu rozwojowego z rodzicami małego dziecka, protokół obserwacji dziecka czy przykładowy arkusz opinii psychologiczno-pedagogicznej, zamieszczone w załącznikach omawianych monografii. Rozwiązania te stanowią cenne wsparcie dydaktyczne, umożliwiające studentom rozwijanie praktycznych kompetencji niezbędnych w przyszłej pracy zawodowej. W.w. monografie mają wyraźny charakter aplikacyjny i normatywny, wspierając zarówno praktykę diagnostyczną, jak i

dydaktykę akademicką, a jednocześnie wnosząc uporządkowany model myślenia diagnostycznego w obszarze rozwoju małego dziecka.

Należy podkreślić, że procesowe i kontekstowe rozumienie diagnozy jest obecne w całym dorobku Habilitantki, obejmując zarówno prace o charakterze metodologicznym, jak i klinicznym, w których diagnoza ujmowana jest jako dynamiczny proces integracji danych oraz ich interpretacji w odniesieniu do etapu rozwoju dziecka i kontekstu rodzinnego. Rozszerzenie perspektywy badawczej na obszar wiedzy i kompetencji rodziców, dzieci w wieku szkolnym oraz funkcjonowania młodzieży w sytuacjach kryzysowych potwierdza spójność i elastyczność rozwijanego modelu diagnozy procesowej, który konsekwentnie ujmuje funkcjonowanie jednostki w szerokim kontekście rozwojowym, rodzinnym i społecznym, przy zachowaniu ciągłości metodologicznej.

4.2. Wspomaganie rozwoju dziecka i jego rodziny

Drugi wyróżniony obszar działalności Habilitantki obejmuje problematykę wspomagania rozwoju dziecka i jego rodziny, stanowiąc bezpośrednią kontynuację i praktyczne rozwinięcie prowadzonych badań diagnostycznych oraz konsekwentnie realizowanego podejścia procesowego. Przychylam się do opinii Habilitantki, iż diagnoza nie powinna być traktowana jako cel sam w sobie, lecz jako punkt wyjścia do projektowania adekwatnych i zindywidualizowanych form wsparcia, uwzględniających zarówno potrzeby rozwojowe dziecka, jak i kontekst funkcjonowania jego rodziny. Bardzo wysoko oceniam rozwijane przez Habilitantkę podejście systemowe do wczesnego wspomagania rozwoju, w którym rodzina ujmowana jest jako integralny uczestnik procesu oddziaływań pomocowych. Podejście to znajduje odzwierciedlenie zarówno w Jej monografiach o charakterze interdyscyplinarnym, jak i w pracach aplikacyjnych dotyczących dzieci przedwcześnie urodzonych, łączących perspektywę psychologiczną, kliniczną i edukacyjną. Na podkreślenie zasługuje również zaangażowanie Habilitantki w adaptację i upowszechnianie metod interwencyjnych opartych na dowodach naukowych, co stanowi ważny element przejścia od refleksji diagnostycznej do praktyki wdrożeniowej.

Na uwagę zasługuje redakcja naukowa monografii pt. *“Dzieci przedwcześnie urodzone - możliwości wsparcia i pomocy”* (Wójtowicz-Szeffler, red., 2018, Wydawnictwo Difin), stanowiącej interdyscyplinarne opracowanie poświęcone problematyce wczesnego wspomagania rozwoju dzieci przedwcześnie urodzonych od okresu niemowlęcego aż do rozpoczęcia nauki szkolnej. Dodatkowym walorem monografii pod redakcją jest aktywny udział Habilitantki jako autorki trzech rozdziałów, która podjęła się analizy zagadnienia potrzeby wczesnego wspomagania rozwoju wcześniaków, wspierania więzi fizycznej i emocjonalnej pomiędzy dzieckiem przedwcześnie urodzonym a opiekunem, a także problematyki gotowości szkolnej dzieci urodzonych przedwcześnie. Jest to kolejna pozycja naukowa, w której w wartościowy sposób zintegrowano wiedzę teoretyczną z doświadczeniem i praktyką ekspertów.

Szczególne znaczenie w tym obszarze dorobku Habilitantki jest opracowanie autorskiego programu wspomagania rozwoju wcześniaków z wykorzystaniem zabawek terapeutycznych drukowanych w technologii 3D, które stanowi innowacyjne połączenie diagnozy procesowej, wiedzy z zakresu wczesniej interwencji oraz nowoczesnych rozwiązań technologicznych. Monografia ta

(2023, Wydawnictwo Difin) wyróżnia się wysokim stopniem aplikacyjności, gdyż nie tylko porządkuje podstawy teoretyczne oddziaływań terapeutycznych, lecz przede wszystkim dostarcza konkretnych narzędzi i scenariuszy pracy z dzieckiem oraz rodziną, możliwych do bezpośredniego wykorzystania w praktyce klinicznej, edukacyjnej i domowej. Istotnym wkładem Habilitantki jest również konsekwentne osadzenie proponowanych rozwiązań w procesowym i relacyjnym rozumieniu rozwoju, w którym kluczową rolę odgrywa jakość interakcji rodzic - dziecko oraz dostrajanie oddziaływań do aktualnego poziomu funkcjonowania dziecka. Na szczególną uwagę zasługuje konsekwentne łączenie przez Habilitantkę perspektywy naukowej z praktyką wdrożeniową, przejawiające się w tworzeniu zestawów zabawek terapeutycznych, scenariuszy zajęć oraz materiałów edukacyjnych o wysokim stopniu użyteczności klinicznej. Bardzo doceniam podejście Habilitantki w modelu współpracy z rodziną, w którym rodzic i terapeuta pełnią rolę współtwórców procesu wspomagania rozwoju. Jest to szczególnie istotne w przypadku rodziców dzieci przedwcześnie urodzonych, którzy często doświadczają poczucia odsunięcia od roli głównego opiekuna, braku kompetencji oraz zależności od specjalistów w zakresie opieki i wspierania rozwoju dziecka. Przywracanie rodzicom podmiotowej roli i wzmacnianie ich sprawczości pozwala nie tylko odbudować poczucie kompetencji rodzicielskich, lecz także sprzyja tworzeniu bezpiecznej relacji z dzieckiem i zwiększa efektywność oddziaływań wspomagających rozwój. Takie ujęcie wzmacnia znaczenie kontekstu środowiskowego i relacyjnego, a jednocześnie przekłada założenia diagnozy procesowej na konkretne, praktyczne strategie interwencyjne, co stanowi istotny walor zarówno naukowy, jak i społeczny tego nurtu działalności.

Istotnym elementem dorobku Habilitantki o charakterze wdrożeniowym jest autorski program profilaktyki zdrowia psychicznego pt. „*Wyspa Kompetencji*”, opracowany na podstawie ogólnopolskich badań kondycji psychicznej młodzieży (N=945). Program ten integruje diagnozę, działania profilaktyczne oraz ewaluację efektów, tworząc spójne narzędzie interwencyjne o wysokiej wartości aplikacyjnej. Habilitantka zaprojektowała także moduły warsztatowe, liczne materiały psychoedukacyjne oraz narzędzia ewaluacyjne, które zostały wdrożone pilotażowo w szkołach i pozytywnie zweryfikowane w praktyce. Działania te potwierdzają konsekwentne łączenie przez Habilitantkę wyników badań z ich bezpośrednim zastosowaniem w praktyce edukacyjnej i profilaktycznej.

Całość dorobku w tym obszarze cechuje spójność koncepcyjna oraz wyraźna orientacja na praktyczne zastosowanie wyników badań naukowych w projektowaniu skutecznych form wsparcia rozwoju dziecka i jego rodziny. Habilitantka konsekwentnie realizuje model pracy badawczej, w którym diagnoza procesów rozwojowych stanowi punkt wyjścia do tworzenia zintegrowanych, wielopoziomowych oddziaływań o charakterze terapeutycznym, edukacyjnym i profilaktycznym. Wyróżniającą cechą tego dorobku jest umiejętne łączenie perspektywy teoretycznej, klinicznej i wdrożeniowej, przy jednoczesnym uwzględnieniu uwarunkowań rodzinnych i środowiskowych. W efekcie prace Habilitantki tworzą spójny, konsekwentnie rozwijany nurt badawczo - aplikacyjny, którego wartość wyraża się zarówno w wkładzie do nauki, jak i w realnym wpływie na praktykę wspierania rozwoju dziecka.

5. Informacje o spełnieniu przez Kandydatkę kryterium dotyczącego wykazania się istotną aktywnością naukową realizowaną w więcej niż jednej uczelni, instytucji naukowej, w szczególności zagranicznej

Aktywność naukowa Habilitantki wyraźnie wykracza poza macierzystą jednostkę i spełnia kryterium prowadzenia badań w więcej niż jednej instytucji naukowej. Jej dorobek obejmuje zarówno udział w licznych projektach realizowanych we współpracy z ośrodkami krajowymi (m.in. Instytut Badań Edukacyjnych - Państwowy Instytut Badawczy, Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego, Uniwersytet SWPS, Pracownia Testów Psychologicznych PTP, Ośrodek Rozwoju Edukacji), jak i współpracę z partnerami instytucjonalnymi spoza sektora akademickiego.

Habilitantka samodzielnie pozyskiwała również finansowanie na realizację badań, pełniąc funkcję kierownika w kilku projektach grantowych, takich jak: (1) „*uWażne dziecko - zajęcia profilaktyczne i terapeutyczne wspomagające rozwój kontroli uwagi u dzieci w wieku przedszkolnym*”, (2) „*Wyspa Kompetencji - opracowanie i wdrożenie innowacyjnej usługi w zakresie warsztatów profilaktycznych dotyczących zdrowia psychicznego nastolatków wspomaganej systemem ewaluacyjnym*”, (3) „*Opracowanie i wykorzystanie zabawek terapeutycznych drukowanych w technologii 3D oraz scenariuszy zajęć terapeutycznych dla dzieci przedwcześnie urodzonych*”. Projekty te uzyskały finansowanie ze środków publicznych, w tym m.in. Ministerstwa Edukacji Narodowej, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz programów regionalnych (np. Regionalny Program Operacyjny Województwa Małopolskiego, Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Poznaniu). W pozostałych przedsięwzięciach Habilitantka uczestniczyła jako członek zespołu badawczego, wykonawca lub współautorka merytoryczna.

Na podkreślenie zasługuje również udział w międzynarodowym projekcie pt. „*The relationship between family relations and identity in adolescents and young adults*”, realizowanym pod kierunkiem prof. I. Seiffge-Krenke i obejmującym ośrodki z Niemiec, Belgii, Peru, Grecji, Argentyny, Francji, Turcji i Polski. Projekt dotyczył analizy relacji rodzinnych oraz kształtowania tożsamości w okresie adolescencji i wczesnej dorosłości, a Habilitantka uczestniczyła w analizach danych porównawczych. Uzupełnieniem tej aktywności była systematycznie rozwijana współpraca międzynarodowa, obejmująca zarówno projekty badawcze, jak i inicjatywy dydaktyczne oraz wdrożeniowe. Szczególne znaczenie ma zaangażowanie Habilitantki w budowanie sieci współpracy międzynarodowej, czego przykładem jest koordynacja programu Blended Intensive Programme (BIP 2025) pt. „*Family-Centred Early Intervention Across Europe: Models, Practices, Innovations and 3D Therapeutic Tools*”, realizowanego wspólnie z Università degli Studi di Padova, University of Turku oraz University of Thessaloniki, a także współpraca z badaczami z University of Western Macedonia i Aristotle University of Thessaloniki, zapoczątkowana w ramach programu Erasmus+. Istotne są również wcześniejsze kontakty naukowe z ośrodkami takimi jak Leiden University czy Universität Mainz, które potwierdzają trwałość i ciągłość umiędzynarodowienia jej działalności naukowej.

Równolegle Habilitantka prowadzi szeroką współpracę krajową z instytucjami naukowymi, klinicznymi i edukacyjnymi, obejmującą realizację projektów badawczych, opracowywanie narzędzi diagnostycznych oraz działania wdrożeniowe. Współpraca ta ma charakter długofalowy i

wieloaspektowy, co znajduje odzwierciedlenie zarówno w efektach publikacyjnych, jak i aplikacyjnych.

Realizowane przez Habilitantkę projekty cechują się wyraźnym wymiarem aplikacyjnym oraz istotnym potencjałem społecznym. Ich rezultaty wykraczają poza poziom poznawczy i znajdują bezpośrednie zastosowanie w praktyce diagnostycznej, terapeutycznej i edukacyjnej. Dotyczy to w szczególności opracowywania i wdrażania narzędzi diagnostycznych, programów profilaktycznych oraz rozwiązań wspierających zdrowie psychiczne dzieci, młodzieży i środowiska akademickiego. Na podkreślenie zasługuje fakt, że część projektów doprowadziła do powstania konkretnych, wdrażanych rozwiązań (m.in. programów warsztatowych, materiałów psychoedukacyjnych i narzędzi diagnostycznych), wykorzystywanych przez psychologów, pedagogów oraz instytucje systemu edukacji i wsparcia społecznego. Szczególnie widocznym przykładem jest w.w. już projekt „*Wyspa Kompetencji*”, w którym wyniki badań empirycznych zostały bezpośrednio przełożone na systemowe działania profilaktyczne w obszarze zdrowia psychicznego młodzieży. Projekty Habilitantki przyczyniają się również do rozwoju infrastruktury badawczo - terapeutycznej (m.in. Centrum Pomocy Psychologicznej), co wzmacnia trwałość uzyskiwanych efektów i umożliwia dalsze badania o charakterze wdrożeniowym. Istotny jest także komponent ekspertyz i rekomendacji opracowywanych w ramach projektów, które wspierają instytucje publiczne w kształtowaniu polityk edukacyjnych i zdrowotnych.

Podsumowując, wskazane działania świadczą o zdolności Habilitantki do efektywnego funkcjonowania w zróżnicowanych zespołach badawczych oraz o konsekwentnym rozwijaniu współpracy naukowej zarówno w kraju, jak i za granicą, co należy ocenić jednoznacznie pozytywnie. W konsekwencji należy uznać, że działalność projektowa Habilitantki cechuje się wysokim poziomem użyteczności społecznej oraz realnym wpływem na praktykę, co znacząco wzmacnia wartość jej dorobku naukowego. Przedstawione dane jednoznacznie wskazują, że Kandydatka spełnia analizowane kryterium, wykazując się konsekwentnie rozwijaną, zróżnicowaną i silnie umiędzynarodowioną aktywnością naukową realizowaną we współpracy z wieloma ośrodkami.

6. informacje o osiągnięciach dydaktycznych, organizacyjnych i popularyzujących naukę kandydatki do stopnia doktora habilitowanego

Chociaż w świetle Ustawy działalność dydaktyczna, popularyzatorska i organizacyjna nie stanowią warunku uzyskania stopnia doktora habilitowanego, w mojej ocenie powinny one być uwzględniane w całościowej ocenie kandydata ubiegającego się o status samodzielnego pracownika naukowego. Dorobek ten został uhonorowany licznymi odznaczeniami państwowymi i resortowymi (Medal Srebrny za Długoletnią Służbę, Medal Komisji Edukacji Narodowej), nagrodami Rektora UKW za osiągnięcia naukowe, dydaktyczne i organizacyjne (w tym nagrodami indywidualnymi i zespołowymi I-III stopnia), wyróżnieniami dziekańskimi i instytucjonalnymi, podziękowaniami za działalność badawczo-rozwojową i organizacyjną, wyróżnieniem konkursowym (III miejsce za plakat naukowy), a także licznymi podziękowaniami środowiskowymi i społecznymi.

Habilitantka aktywnie uczestniczy w krajowym i międzynarodowym życiu naukowym, prezentując wyniki badań podczas ponad 60 wystąpień konferencyjnych, obejmujących wykłady,

referaty, warsztaty oraz prezentacje plakatowe. Wystąpienia o charakterze międzynarodowym realizowane były m.in. w USA, Portugalii, Turcji, Belgii i Austrii, a także w ramach konferencji międzynarodowych organizowanych w Polsce. Zakres tematyczny wystąpień obejmuje w szczególności zagadnienia z obszaru psychologii rozwojowej, klinicznej oraz wsparcia rodziny i dziecka.

Na podkreślenie zasługuje również aktywność Habilitantki w zakresie organizacji życia naukowego. Pełniła Ona funkcje członka komitetów organizacyjnych i naukowych oraz współorganizatora w co najmniej 8 konferencjach i seminariach naukowych, a także kilkakrotnie prowadziła sesje tematyczne i sympozja. Uzupełnieniem aktywności naukowej jest działalność recenzyjna obejmująca 10 recenzji dla czasopism krajowych i międzynarodowych (m.in. Springer Nature, Taylor & Francis, BMC), co potwierdza jej kompetencje merytoryczne i rozpoznawalność w środowisku naukowym. Kandydatka jest również aktywna w towarzystwach naukowych. Jest członkiem Polskiego Stowarzyszenia Psychologii Rozwoju Człowieka, a w przeszłości była związana m.in. z Polskim Towarzystwem Psychologicznym, organizacją SEAS-Polska oraz międzynarodową organizacją ERO TO THREE: National Center for Infants, Toddlers and Families. Udział w tych gremiach sprzyjał zarówno rozwojowi jej kompetencji naukowych, jak i budowaniu współpracy krajowej i międzynarodowej.

W zakresie kształcenia młodych kadr naukowych Habilitantka wykazuje się systematyczną i wieloletnią aktywnością dydaktyczną oraz promotorską. Pełniła funkcję promotora pomocniczego w zakończonym w 2024 roku przewodzie doktorskim w dyscyplinie pedagogika, dotyczącym wpływu oddziaływań edukacyjnych z wykorzystaniem koncepcji Theory of Constraints na rozwój kompetencji dzieci sześciolletnich. Istotnym elementem Jej dorobku dydaktycznego jest również promotorstwo prac magisterskich. Łącznie wypromowała 21 magistrów na Uniwersytecie Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy oraz w SWPS w Sopocie. Tematyka prowadzonych prac koncentrowała się wokół zagadnień rozwoju małego dziecka, kompetencji rodzicielskich, wcześniactwa, zaburzeń ze spektrum autyzmu oraz diagnozy gotowości szkolnej, co świadczy o spójności działalności dydaktycznej z profilem badawczym. Aktualnie (od października 2025 roku) sprawuje opiekę promotorską nad kolejną grupą dziesięciu studentów psychologii, realizujących projekty badawcze dotyczące wcześniaków i ich rodzin, co potwierdza jej ciągłe zaangażowanie w rozwój naukowy studentów oraz budowanie zaplecza badawczego w reprezentowanej dyscyplinie.

Istotnym elementem aktywności są także międzynarodowe programy dydaktyczne (Erasmus+), w tym koordynacja programu Blended Intensive Programme oraz udział w mobilności dydaktycznej w Grecji. Kandydatka rozwija również ofertę dydaktyczną Wydziału Psychologii UKW poprzez autorskie kursy, seminaria i warsztaty oraz od 2009 roku opiekuje się Kołem Naukowym Studentów Rozwojowych, wspierając rozwój naukowy i publikacyjny studentów.

Na przestrzeni lat Habilitantka pełniła również liczne funkcje organizacyjne, obejmujące kierowanie Pracownią Badań nad Dzieckiem, udział w Radzie Kierunku i Radzie Nauki, koordynację ankietyzacji dydaktyki oraz wieloletnią koordynację Bydgoskiego Festiwalu Nauki. Równolegle prowadziła działalność społeczną, obejmującą m.in. utworzenie Ośrodka Opieki Wytchnieniowej dla matek i dzieci z Ukrainy, akcję charytatywną pt. „Złotówka dla brzuszka” oraz warsztaty integracyjne

dla dzieci, co potwierdza jej stałe zaangażowanie w łączenie działalności akademickiej z potrzebami społecznymi.

Habilitationka prowadzi także szeroko zakrojoną działalność profilaktyczną i popularyzatorską we współpracy z placówkami oświatowymi i instytucjami społecznymi, obejmującą szkolenia, warsztaty, konsultacje oraz działania edukacyjne, w szczególności dotyczące pracy z dziećmi ze spektrum autyzmu. Równolegle realizuje działania szkoleniowe na rzecz społeczności lokalnej, skierowane do nauczycieli, rodziców i specjalistów, co wzmacnia transfer wiedzy naukowej do praktyki. Na szczególne podkreślenie zasługuje utworzenie w 2022 roku oraz koordynacja Ośrodka Opieki Wytchnieniowej dla matek i dzieci z Ukrainy, działającego przy Wydziale Psychologii UKW w Bydgoszczy. Inicjatywa ta zapewniała kompleksowe wsparcie psychologiczne i opiekuńcze dla rodzin uchodźczych, angażując interdyscyplinarny zespół specjalistów oraz studentów, i odpowiadała na pilne potrzeby społeczne wynikające z sytuacji kryzysowej. Wcześniejsza działalność Habilitationki obejmowała również wieloletnie inicjatywy charytatywne i edukacyjne, w tym organizację wyżej wspomnianej akcji „Złotówka dla brzuszka” (1999–2012), ukierunkowanej na wsparcie dzieci z niepełnosprawnościami, łączącej pomoc materialną z działaniami rozwojowymi i integracyjnymi. Ponadto w latach 1999–2010 prowadziła warsztaty integracyjne dla dzieci w ramach „Kolorowego Tygodnia Integracji”, promujące ideę edukacji włączającej oraz rozwijające postawy empatii i akceptacji. Działania te świadczą o konsekwentnym zaangażowaniu Habilitationki w budowanie relacji między środowiskiem akademickim a lokalną społecznością oraz o wysokiej świadomości społecznej i odpowiedzialności za praktyczny wymiar uprawianej dyscypliny naukowej.

Całość przedstawionych osiągnięć wskazuje na spójną, wieloletnią i wielowymiarową działalność Habilitationki, obejmującą dydaktykę, organizację, popularyzację nauki oraz współpracę ze środowiskiem społecznym i instytucjonalnym, co stanowi istotny wkład w rozwój dyscypliny oraz jej praktyczne zastosowania.

Konkluzja

Moja ocena przedstawionego przez dr Małgorzatę Barbarę Wójtowicz-Szeffler osiągnięcia habilitacyjnego pt. *„Wczesniactwo. Holistyczny model wsparcia rodziny”* jest zdecydowanie pozytywna. Uważam, że dorobek jest oryginalny i stanowi znaczący wkład do rozwoju wiedzy o procesach rozwoju dziecka i systemowych formach wsparcia rodziny w sytuacji ryzyka rozwojowego. Po szczegółowej analizie osiągnięcia naukowego, pozostałego dorobku naukowego, organizacyjnego, dydaktycznego i popularyzatorskiego dr Małgorzaty Wójtowicz-Szeffler, w świetle wymogów merytorycznych uzyskania stopnia doktora habilitowanego przedstawionych w art. 221 Ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o Szkolnictwie Wyższym i Nauce (Dz. U. z 2024 r. poz. 1571 z póź.zm.) uważam, że przedstawione przez Habilitationkę osiągnięcie odpowiadają tym wymogom. Dorobek ten oceniam bardzo wysoko, przy czym działalność popularyzatorską oceniam jako wybitną. Z pełnym przekonaniem wnoszę o podjęcie przez Komisję habilitacyjną uchwały o nadaniu dr Małgorzacie Wójtowicz-Szeffler stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie Psychologia.

PODPIS ZAUFANY
ŁUCJA
BIELENINIK
25.05.2026 10:20:26 GMT+0200
Dokument podpisany elektronicznie
podpisem zaufanym